

MINIMALNI STANDARDI ZNANJA - 4. LETNIK

GEOGRAFIJA SLOVENIJE

Lega Slovenije in njen pomen za naravno in družbeno okolje

- opiše naravnogeografsko in družbenogeografsko pestrost Slovenije.

Površje in kamninska zgradba

- z uporabo kartografskega in slikovnega gradiva razloži geološki razvoj ter značilnosti kamninske zgradbe in površja Slovenije;
- opiše ter na zemljevidu locira tipe reliefa in njim pripadajoče reliefne oblike.

Podnebje, prsti, rastlinstvo, živalstvo in vodovje

- našteje vremenotvorna središča, ki vplivajo na podnebje Slovenije ter opiše njihov vpliv;
- iz klimogramov prepozna submediteransko/obsredozemsko, celinsko vlažno, gorsko/alpsko podnebje opiše glavne značilnosti in pozna njihovo prostorsko razporeditev;
- pozna in razloži lastnosti tipov prsti v Sloveniji: kamnišča, rendzine, evtrične rjave prsti, distrične rjave prsti, rjave pokarbonatne prsti, jerovice/jerine, obrečne prsti, oglejene prsti, šotne prsti, in ovrednoti njihovo naravno ali kmetijsko rabo;
- opiše značilnosti višinskih bioklimatskih pasov;
- opiše značilnosti in razširjenost iglastih, mešanih in listnatih gozdov;
- navede dejavnike, ki ogrožajo gozdove;
- z uporabo hidrogramov prepozna pretočne/rečne režime slovenskih rek;
- opiše značilnosti kraških voda in podtalnice;
- našteje glavne onesnaževalce slovenskih rek, jezer in morja;
- pozna in na zemljevid umesti: Bohinjsko, Blejsko, Cerknjsko in Ptujsko jezero, Triglavsko jezera in jezera v Velenjski kotlini, jih opiše glede na nastanek ter oceni njihov pomen za turizem in energetiko;
- opiše pojem mokrišče in na zemljevid umesti: Ljubljansko barje, pohorska barja, Cerknjsko polje in Sečoveljske soline;
- opiše značilnosti slovenskega morja ;
- našteje naravne nesreče, ki jim je Slovenija podvržena in jih umesti na zemljevid (potresi, zemeljski plazovi, poplave, suše, žled, toča).

Prebivalstvo

- opiše značilnosti naravnega gibanja in spolno-starostne sestave prebivalstva v Sloveniji;
- opiše smer notranjih in zunanjih selitev po drugi svetovni vojni;
- našteje najpogostejše narodnosti prebivalstva Slovenije;
- na zemljevidu locira območja slovenske narodnostne manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

Naselja

- opiše funkcijsko členitev naselij;
- z uporabo slikovnega gradiva opiše različne tipe naselij;
- našteje različne tipe podeželskih naselij v Sloveniji;
- razloži procesa urbanizacije in suburbanizacije v slovenskih razmerah.

Kmetijstvo in podeželje

- opiše značilnosti kmetijstva v Sloveniji z vidika kmetijske usmerjenosti, sprememb v kmetijstvu in regionalnih razlik;
- našteje vzroke in posledice zmanjševanja števila kmečkega prebivalstva;
- opiše vpliv kmetijske politike Evropske unije na slovensko kmetijstvo.

Energetika in surovine

- opiše energijske vire v Sloveniji in možnosti uporabe alternativnih energijskih virov;
- pozna in na zemljevid umesti hidroelektrarne: Fala, Formin, Zlatoličje, Medvode, Vrhovo, Brežice, Doblar, Avče ter ovrednoti izkoriščenost vodnih zmogljivosti slovenskih rek;
- pozna in na zemljevid umesti Premogovnik Velenje ter ovrednoti premog kot energijski vir;
- opiše nekdanji pomen premogovništva za razvoj nekaterih krajev oziroma območij in opiše posledice rudarjenja;
- na zemljevidu locira termoelektrarne in jedrsko elektrarno;
- opiše smeri in pomen uvoza plina in nafte;
- opiše vpliv slovenskih energetskega objektov na okolje.

Industrija

- razloži razvoj in pojasni spremembe v prostorski razporeditvi industrije po posameznih fazah: 19. stoletje, med svetovnima vojnima, po drugi svetovni vojni, po osamosvojitvi Slovenije, industrijski polmesec, policentrični razvoj;
- našteje razmestitvene dejavnike, ki so vplivali na nastanek najosnovnejših industrijskih panog;
- opiše spreminjanje deleža v industriji zaposlenega prebivalstva.

Promet

- opiše cestni promet: Slovenika, Ilirika, peti koridor, deseti koridor, železniški promet: Južna železnica, Zidani Most, Pivka, Divača, Pragersko, zračni promet: ljubljansko letališče, mariborsko letališče, portoroško letališče, in vodni promet: Luka Koper.

Turizem

- pozna in na zemljevid umesti turistična območja: Kranjska Gora, Kanin, Bovec, Bled, Bohinj, Planica, Krvavec, Pohorje, Cerklje, Rogaška Slatina, Radenci, Moravci, Ptuj, Čatež ob Savi, Podčetrtek, Dolenjske Toplice, Portorož, Strunjan, Lipica, Škocjanske jame, Postojnska jama;
- opiše značilnosti posameznih vrst turizma v Sloveniji.

Pokrajinska in okoljska protislovja v Sloveniji

- opiše posledice neenakomernega regionalnega razvoja;
- pojasni vzroke za oblikovanje zavarovanih območij.

Geografska delitev Slovenije

- pozna in na zemljevid umesti velike slovenske pokrajinske enote: Alpske, Predalpske, Dinarskokraške, Obpanonske in Obsredozemske pokrajine.

Alpske pokrajine

- pozna in na zemljevid umesti: Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke, Triglav, Stol, Kanin, Grintovec, Pokljuka, Komna, Velika planina, Trenta, Zgornjesavska dolina, Bohinj, Vrata, Logarska dolina, Soča, Sava Dolinka, Sava Bohinjka, Kokra, Bohinjsko jezero, Triglavska jezera, Bovec, Jesenice, Kranjska Gora, Tržič, Jezersko;
- opiše naravne značilnosti Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank;
- navede razlike v poselitvi posameznih Alpskih pokrajin;
- opiše vlogo in pomen Triglavskega narodnega parka za ohranjanje naravne pokrajine ter vpliv na življenje ljudi v njem.

Predalpske pokrajine

- pozna in na zemljevid umesti: Idrijsko-Cerkljansko hribovje, Škofjeloško-Polhograjsko hribovje, Posavsko hribovje, Zgornja Savinjska dolina, Golte, Celjska kotlina, Velenjska kotlina, Pohorje, Dravska dolina, Ljubljanska kotlina, Ljubljansko barje, Ljubljansko polje, Kamniško-Bistriško polje, Kranjsko-Sorško polje, Dobrave, Dežela in Blejski kot, Idrijca, Poljanska in Selška Sora, Ljubljana, Kamniška Bistrica, Sava, Savinja, Meža, Drava, Tolmin, Idrija, Škofja Loka, Bled, Kranj, Vrhnika, Ljubljana, Domžale, Trbovlje, Zidani Most, Celje, Laško, Velenje, Šoštanj, Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Mežica;
- opiše skupne značilnosti Zahodnega, Vzhodnega in Severovzhodnega predalpskega hribovja;
- opiše poselitev v Predalpskih pokrajinah;
- opiše skupne značilnosti Ljubljanske kotline in našteje njene posamezne dele;
- opiše značilnosti gospodarstva v Celjski kotlini;
- opiše značilnosti gospodarstva v »Črnem revirju«;
- opiše razvoj gospodarstva v Velenjski kotlini in njegove vplive na okolje.

Obsredozemske pokrajine

- pozna in na zemljevid umesti: Goriška brda, Vipavska dolina, Kras, Brkini, Slovenska Istra/Koprška brda, Soča, Vipava, Rižana, Dragonja, Reka, Nova Gorica, Ajdovščina, Ilirska Bistrica, Sežana, Koper, Izola, Piran, Portorož;
- opiše osnovne naravne in družbene značilnosti flišnih in kraških pokrajin;
- našteje značilnosti Krasa kot pokrajine s kraškimi in sredozemskimi potezami;
- opiše značilnosti naselij in gospodarstva krajev, navedenih v prvi alineji;
- razloži litoralizacijo na primeru slovenske obale;
- opiše značilnosti in pomen slovenskega morja za pomorsko usmeritev Slovenije.

Dinarskokraške pokrajine

- pozna in na zemljevid umesti: Trnovski gozd, Nanos, Snežnik, Bloke, Krmsko višavje, Kočevski rog, Gorjanci, Pivška kotlina, Notranjsko podolje (Planinsko polje, Cerkniško polje, Babno polje), Kočevsko polje, Ribniško polje, Suha krajina, Bela krajina, Novomeška pokrajina, Dolenjsko podolje, Pivka, Unica, Rinža, Kolpa, Krka, Postojna, Logatec, Cerknica, Kočevje, Ribnica, Žužemberk, Grosuplje, Trebnje, Novo mesto, Metlika, Črnomelj;
- opiše značilnosti kraškega površja v Dinarskokraških in Alpskih pokrajinah;
- opiše naravne in družbene značilnosti visokih in nizkih dinarskih planot, vmesnih podolj in kraških polj;
- opiše naravne znamenitosti Postojnske jame, Cerkniškega polja, Rakovega Škocjana in doline Kolpe.

Obpanonske pokrajine

- pozna in na zemljevid umesti: Vzhodna Krška kotlina, Dravsko-Ptujsko polje, Pomurska ravnina, Goričko, Slovenske gorice, Haloze, Kozjansko, Dravinja, Sotla, Pesnica, Mura, Maribor, Murska Sobota, Lendava, Ptuj, Krško, Sevnica;
- opiše skupne značilnosti ravninskih in gričevnatih pokrajin;
- našteje razlike v kmetijstvu med posameznimi Obpanonskimi pokrajinami;
- opiše pomen zdraviliškega turizma.

Slovenci v zamejstvu

- pozna in na zemljevid umesti: Kanalska dolina, Rezija, Beneška Slovenija, Goriška pokrajina, Tržaška pokrajina, Gorica, Trst, Ziljska dolina, Celovška kotlina, Podjuna, Beljak, Celovec, Pliberk, Porabje, Monošter;
- našteje narodnostne pravice na območjih, na katerih živijo zamejski Slovenci.